

STORTINGET

Innst. 369 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:219 S (2022–2023)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Alfred Jens Bjørlo, Ingvild Wetrhus Thorsvik, Ingunn Foss, Lene Westgaard-Halle og Tor André Johnsen om strengere straff for alvorlig dyrekriminalitet

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen i tråd med Økokrims anbefalinger fremme forslag om å øke den øvre strafferammen for alvorlig dyrekriminalitet til seks år.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at Mattilsynet i større grad anmelder alvorlige brudd på dyrevelferdsloven.
3. Stortinget ber regjeringen sikre at dyreeiere som ikke etterkommer pålegg fra Mattilsynet etter alvorlige og gjentatte brudd på dyrevelferdsloven, lettere fratras retten til å drive med husdyrhold.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Karianne B. Bråthen, Per Vidar Kjølmoen, Sverre Myrli og Solveig Vitanza,

fra Høyre, Olve Grotle, Linda Hofstad Helleland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Jenny Klinge, lederen Willfred Nordlund og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Dokument 8:219 S (2022–2023) om strengere straff for alvorlig dyrekriminalitet. Komiteen viser til landbruks- og matministerens brev av 19. april 2023 med statsrådets vurdering av forslaget. Brevet er vedlagt innstillingen. Komiteen viser til at det er bred politisk enighet om at dyrevelferden i Norge skal holde et høyt nivå. Myndighetene skal stille strenge krav, og Mattilsynet har et ansvar for å føre tilsyn med den daglige driften. I tilfeller med grove lovbrudd skal forholdene anmeldes og ettergås. Dyrevelferdsloven skal sikre dyrs rettigheter, og komiteen viser til at forslagsstillerne ønsker å øke den øvre strafferammen i loven.

Komiteen deler forslagsstillerens syn om at god dyrevelferd er et kvalitetsstempel og derfor er med på å plassere norsk matproduksjon i verdenstoppen på kvalitet. God dyrevelferd er også avgjørende for en trygg og stabil matproduksjon.

Komiteen viser også til at de fleste aktørene i næringen er opptatt av å drive seriøst, og er enig med forslagsstillerne i at seriøse aktører må møtes med tillit og forståelse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, ønsker å vise til at Mattilsy-

nets erfaring med vanskjøtsel av produksjonsdyr er at det ofte handler om bønderes psykiske helse. Dette flertallet mener det er langt viktigere å jobbe preventivt enn å øke strafferammene. Arbeidet med å ivareta den psykiske helsen til de som arbeider i norsk landbruk, må dermed ha høy prioritet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, deler forslagsstillernes bekymring knyttet til dyrekriminalitet. Det er viktig at dyrevelferdsmessige avvik ikke gjentar seg over tid. Dette flertallet viser til statsrådets svar, datert 19. april 2023, om at regjeringen jobber med en helhetlig stortingsmelding om dyrevelferd. Meldingen skal omhandle produksjonsdyr, fisk og kjæledyr. Det er av dette flertallet oppfatning svært viktig at en ny stortingsmelding om temaet kommer på plass så snart som mulig.

Dette flertallet er enig med forslagsstillerne i at det er viktig å prioritere saker med forekomst av alvorlig dyrekriminalitet.

Dette flertallet ønsker å vise til at i Økokrim sin årsrapport fra 8. mai 2023 står det:

«Straffene for kriminalitet mot dyr har blitt vesentlig strengere de siste årene, men samtidig avdekkes det flere grove brudd på dyrevelferdsloven. Særlig gjelder dette vanskjøtsel av produksjonsdyr, mishandling av kjæledyr og marin forsøpling som medfører dyrevelferdsbrudd.»

Dette flertallet mener Økokrim her svarer ut en del av Økokrim sine tidligere bekymringer knyttet til straffeoppfølging av kriminalitet mot dyr. Dette flertallet mener dette er en positiv trend som må følges opp videre, og viser til regjeringens arbeid med dyrevelferdsmeldingen. Denne vil kunne gi et godt grunnlag for å vurdere virkemiddelbruk og eventuelle tiltak som vil bidra til å sikre tilstrekkelige rammer i etterforskningen av grove brudd på dyrevelferdsloven.

Medlemene i komiteen fra Høyre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre og Miljøpartiet De Grøne viser til funna frå Mattilsynet etter 582 uvarsla tilsyn i norske svinebesetningar. Det vart avdekt at ein fjerdedel av grisebesetningane hadde avvik knytte til manglande eller utilstrekkeleg behandling eller avliving av sjuke og skadde grisar. Desse medlemmene merkar seg at det førekjem tilfelle av alvorlege brot på dyrevelferda.

Desse medlemmene gjer merksam på Økokrim sine vurderingar og støttar deira forslag om å auke strafferamma for alvorleg dyrevelferds-kriminalitet frå tre til seks år. Dette kan gi politiet fleire verktøy i etterforskninga av grove brot på dyrevelferdslova og signalisere sam-

funnet si haldning til dyremishandling på ein tydelegare måte.

Desse medlemmene meiner det er viktig å understreke at dette bør gjelde dei alvorlege brota og ikkje mindre regelverksbrot. Dei aller fleste bøndene driv seriøst og har dyrevelferd høgt prioritert. Noreg har gode føresetnader for god dyrehelse og god dyrevelferd, og det er naudsynt å verdsetje og støtte dette arbeidet.

Desse medlemmene meiner ein ikkje skal stemple ein heil bransje, men reagere mot rettsstridige og alvorlege tilfelle av dyremishandling og gi politiet verktøy til å avdekke fleire alvorlege tilfelle av dyreplaging. Desse medlemmene meiner òg at problematikken ikkje er avgrensa til produksjonsdyr, men òg bør gjelde kriminalitet mot kjæledyr og andre dyregrupper.

Desse medlemmene fremjar på bakgrunn av dette følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringen i tråd med Økokrims anbefalinger fremme forslag om å øke den øvre strafferammen for alvorlig dyrekriminalitet til seks år.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at dyreeiere som ikke etterkommer pålegg fra Mattilsynet etter alvorlige og gjentatte brudd på dyrevelferdsloven, lettere fratras retten til å drive med husdyrhold.»

Fleirtallet i komiteen, medlemmene frå Høyre, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet De Grøne, fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Mattilsynet i større grad anmelder alvorlige brudd på dyrevelferdsloven.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at dyr har egenverdi og skal behandles med respekt. Dyrevelferds-kriminalitet kan medføre store lidelser for det enkelte dyr, enten det gjelder kjæledyr, dyr i matindustrien eller viltlevende dyr. Kriminalitet mot dyr skal tas på alvor, og derfor er det viktig at kriminalitet mot dyr blir etterforsket og straffeforfulgt. Disse medlemmer viser til at dyr er prisgitt menneskers ivaretagelse av dem, og dyremishandling er ofte vanskelig å oppdage. I saker der dyr er blitt påført lidelse, har vanstellet eller mishandlingen ofte foregått over lengre tid. For å ivareta dyrenes rettsvern mener disse medlemmer det er nødvendig å reagere strengt når dyr påføres unødige lidelser.

Disse medlemmer viser også til at den øvre strafferammen for grov dyrevelferds-kriminalitet ligger på tre år, jf. dyrevelferdsloven § 37 andre ledd. I sitt innspill til arbeidet med en dyrevelferdsmelding viser Økokrim til at begrunnelsen for den øvre strafferammen på tre år var at straffenivået i daværende dyrevernslov alle-

rede var høyere enn straffenivået i sammenlignbare lover, eksempelvis viltloven, lakse- og innlandsfiskekloven mv. Økokrim viser til at miljølovgivningen har blitt skjerpet, og at de fleste miljølover har en betydelig strengere strafferamme enn dyrevelferdsloven.

Disse medlemmer understreker at den øvre strafferammen for grove dyrevelferdsbrudd sist ble endret for over 20 år siden, og at dagens lave strafferamme ikke gjenspeiler den alminnelige rettsoppfatningen eller at dyr er individer som har egenverdi. Disse medlemmer mener også den lave strafferammen reduserer handlingsrommet i straffeutmålingene, da de strengeste straffene må forbeholdes de aller mest alvorlige sakene. En økning i strafferammen ville gi retten større muligheter til å tilpasse straffen til alvorlighetsgraden i sakene.

Disse medlemmer viser også til at dagens strafferamme i dyrevelferdsloven § 37 begrenser hvilke metoder politiet kan bruke i etterforskningen av dyrevelferds kriminalitet. Eksempelvis krever innhenting av teledata at den øvre strafferammen er seks års fengsel. I sitt innspill til arbeidet med en dyrevelferds melding viser Økokrim til at innhenting av teledata ved flere straffesaker etter dyrevelferdsloven kan være et nødvendig og rimelig virkemiddel for å avklare hvilke personer som befant seg der det straffbare forholdet fant sted. Dette er spesielt viktig i dyrekrim saker, da dyr ikke selv kan fortelle hva som har skjedd.

Disse medlemmer viser til at det i straffeprosessloven § 216 b listes opp flere paragrafer med strafferamme under seks år, som også gir politiet hjemmel til å innhente teledata. Ved å inkludere dyrevelferdsloven § 37 i denne opplistingen vil politiet få anledning til å innhente teledata også i straffesaker etter dyrevelferdsloven. Den økte tilgangen til etterforskningsmetoder som kan benyttes for å avdekke dyrevelferds kriminalitet, vil etter disse medlemmers syn både kunne føre til færre henleggelse og bidra til å underbygge lovens respekt for dyr og deres egenverdi.

Komiteens medlemmer fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag om å inkludere dyrevelferdsloven § 37 i opplistingen i straffeprosessloven § 216 b første ledd bokstav b.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at det ofte er spesielt vanskelig å påvise grov uaktsomhet i saker om brudd på dyrevelferdsloven. Mattilsynet plikter å anmelde alle overtredelser på dyrevelferdsloven som kvalifiserer til ubetinget eller betinget fengsel. I denne vurderingen inngår aktsomhetsvurderingen. Dagens krav til bevisføring av aktsomhet gjør en del saker vanskelig å straffeforfølge.

Dette medlem påpeker at uaktsomhet overfor dyr i andre typer saker i dag straffes etter både viltloven og naturmangfoldloven. I realiteten betyr det derfor at ville dyr har sterkere strafferettslig vern enn tamme dyr i dag. Dette medlem mener det må være et selvstendig mål at straffenivået i disse regelverkene samordnes.

Dette medlem mener at uaktsomme lovbrudd i dyrevelferdsloven må gjøres straffverdige, men vil bemerke at en bonde ikke vil være strafferettslig ansvarlig for ulykker og skader som skjer av utenforliggende årsaker. Uaktsomhet er et skyldkrav, og for å bli omfattet må det foreligge en grad av skjødesløshet.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjøre uaktsomme lovbrudd i dyrevelferdsloven straffverdige.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til Stortingets vedtak 383 i Innst. 130 S (2021–2022) om å be regjeringen legge frem en helhetlig stortingsmelding om dyrevelferd, og å foreslå konkrete tiltak i meldingen blant annet om hvordan økonomiske virkemidler i landbrukspolitikken kan innrettes på en måte som gir god dyrevelferd. Disse medlemmer imøteser regjeringens oppfølging av vedtaket.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i tråd med Økokrims anbefalinger fremme forslag om å øke den øvre strafferammen for alvorlig dyrekriminalitet til seks år.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sikre at dyreeiere som ikke etterkommer pålegg fra Mattilsynet etter alvorlige og gjentatte brudd på dyrevelferdsloven, lettere fratras retten til å drive med husdyrhold.

Forslag fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag om å inkludere dyrevelferdsloven § 37 i opplistingen i straffeprosessloven § 216 b første ledd bokstav b.

Forslag fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 4*

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjøre uaktsomme lovbrudd i dyrevelferdsloven straffverdige.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget ber regjeringen sikre at Mattilsynet i større grad anmelder alvorlige brudd på dyrevelferdsloven.

Oslo, i næringskomiteen, den 16. mai 2023

Willfred Nordlund

leder

Jenny Klinge

ordfører

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/807-

19. april 2023

**Svar til næringskomiteen vedrørende Dokument 8:219 S (2022-2023) -
Om strengere straff for alvorlig dyrekriminalitet**

Jeg viser til representantforslag Dokument 8:219 S (2022-2023) - Om strengere straff for alvorlig dyrekriminalitet sendt i brev 13. april 2023 fra næringskomiteens fungerende leder, Torgeir Knag Fylkesnes fra Sosialistisk Venstreparti.

Følgende forslag bes vurdert:

- 1. Stortinget ber regjeringen i tråd med Økokrims anbefalinger fremme forslag om å øke den øvre strafferammen for alvorlig dyrekriminalitet til seks år.**

Regjeringen besluttet i desember 2021 å utarbeide en stortingsmelding om dyrevelferd med sikte på fremleggelse i løpet av 2024. Dette arbeidet er godt i gang. Departementet har mottatt flere innspill om dyrevelferdskriminalitet, herunder også strafferammen etter dyrevelferdloven og temaet vil inngå som en viktig del av arbeidet med dyrevelferdsmeldingen.

- 2. Stortinget ber regjeringen sikre at Mattilsynet i større grad anmelder alvorlige brudd på dyrevelferdsloven.**

I arbeidet med å bekjempe dyrevelferdskriminalitet må Mattilsynet og politiet samarbeide. I 2015 ble det inngått en avtale mellom politiet og Mattilsynet for styrket samarbeid mot dyrevelferdskriminalitet, og i mars 2022 ble det ferdigstilt retningslinjer for samarbeidet mellom politiet og Mattilsynet i dyrevelferdssaker. Det ble i den forbindelse arrangert en stor samling med deltakere fra alle politidistriktene og Mattilsynets regioner for å gjennomgå den nye retningslinjen. Videre har Mattilsynet skriftlige retningslinjer for bruk av virkemidler og

opptapping av virkemidler, der politianmeldelse brukes i de alvorligste dyrevelferdssakene. Mattilsynets årsrapport for 2022 viser at antallet politianmeldelser har økt fra foregående år, og økningen gjelder stort sett på dyrevelferdsområdet. I tillegg anføres det at ØKOKRIM mener flere alvorlige saker bør anmeldes i samsvar med retningslinjen. Mattilsynet skriver at dette vil følges opp i 2023. Temaet vil også inngå i arbeidet med dyrevelferdsmeldingen.

3. Stortinget ber regjeringen sikre at dyreeiere som ikke etterkommer pålegg fra Mattilsynet etter alvorlige og gjentatte brudd på dyrevelferdsloven, lettere fratras retten til å drive med husdyrhold.

I noen dyrehold får dyrene dårlig tilsyn og stell over lang tid, og Mattilsynet fatter gjentatte vedtak om vesentlige utbedringer uten at det fører til at dyrene får det varig bedre. Slike dyrehold kalles kronisk dårlige dyrehold. Oppfølging av kronisk dårlige dyrehold har vært et prioritert område for Mattilsynet de senere årene. For å sikre systematisk oppfølging og formålstjenlig bruk av virkemidler, har Mattilsynet revidert interne prosedyrer for oppfølging av slike dyrehold. Målet er å oppnå varig bedring av dyreholdene eller å få dem avviklet innen forsvarlig tid. Personer som i disse sakene viser seg å være uskikket til å ha dyr, og som oppfyller vilkårene i dyrevelferdsloven § 33, skal få aktivitetsforbud. Mattilsynet må opptre innenfor rammen av forvaltningsloven, som skal sikre den enkeltes rett til å få behandlet sine saker av offentlige myndigheter på en forsvarlig og riktig måte. Departementet har mottatt flere innspill om tilsynets virkemiddelbruk og temaet vil inngå i arbeidet med dyrevelferdsmeldingen.

Med hilsen

Sandra Borch

